A04 VERWORPEN

Amendement: Statenvoorstel versterking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen in vergadering op woensdag 3 maart 2021 aan de orde hebbende Statenvoorstel versteking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra (PS2021BEM04)

Besluiten de beslispunten van dit Statenvoorstel als volgt te wijzigen:

1. Het voorstel voor versterking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra vast te stellen.
2. GS opdracht te geven om een subsidieregeling in te stellen voor gemeenten in Utrecht die externe deskundigheid zoeken bij het opstellen van een concreet strategisch plan voor de langere termijn om de vitaliteit van de binnensteden, dorpskernen en wijkwinkelcentra te waarborgen
3. GS opdracht te geven een coördinerende rol te spelen bij het opstellen van de plannen door het delen van kennis, informatie bijeenkomsten te organiseren, gemeenten aan een tafel te zetten waar overlappende belangen spelen om te komen tot een gemeenschappelijke aanpak;
4. GS opdracht te geven te verkennen met het ministerie van EZK in welke mate de extra gelden die zijn uitgetrokken ter ondersteuning van de retail sector, inzetbaar is voor de concrete plannen die door de gemeenten zijn opgesteld;
5. GS opdracht te geven, indien de plannen daartoe aanleiding geven, deze initiatieven te koppelen aan de programma's van GS zoals mobiliteit en versnelling woningbouw;
6. Een gewijzigd kader voor de subsidieregeling te maken in lijn met dit amendement
7. Dit SV te financieren van de onderbesteding over 2020 met een benodigd bedrag van maximaal €500.000,-

Ted Dinklo
JA21 Utrecht

Toelichting

Ontwikkeling

Het statenvoorstel dat voor ons ligt heeft als doelstelling gemeenten te ondersteunen bij het aanpakken van een ontwikkeling die al een fors aantal jaar aan de gang is namelijk het feit dat internetaankopen zorgen voor een gestage afname van het aantal stenen winkels in Nederland. Waar het aantal webshops explodeert neemt het aantal stenen winkels gestaag af. De laatste cijfers van het CBS laten zien dat het aantal winkels in 2019 met 11 procent is afgenomen t.o.v. 2010.[1] In het aantal

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/51/in-tien-jaar-tijd-ruim-11-procent-minder-winkels

faillissementen van winkelketens is de afname ook duidelijk te zien met als belangrijkste natuurlijk het faillissement van de iconische winkelketen de V&D.

Al is het wel zaak hierbij nadrukkelijk op te merken dat de afname verschilt per sector. Het aantal winkels dat voedingswaren verkoopt is gelijk gebleven, het aantal supermarkten neemt zelfs toe, terwijl vooral winkels die elektronica verkopen dramatisch is afgenomen.

Dat dit logischerwijs leidt tot leegstand in de winkelstraten is een gegeven en dat dit betekent dat winkelcentra een ander gezicht krijgen en dat gemeenten hierop moeten anticiperen is een logische conclusie. Alleen is de ontwikkeling per gemeente, per dorpskern en voor de 171 winkelgebieden die de provincie Utrecht kent zeer verschillend. De laatste retailvisie van de provincie Utrecht laat een wisselend beeld zien.[2] In sommige gemeenten in de provincie is de leegstand minimaal volgens dit rapport, een paar procent, terwijl in andere gemeenten de leegstand meer dan 10% bedraagt.

Er zijn gemeenten die op deze al langer spelende ontwikkeling hebben geanticipeerd door concrete plannen op te stellen hoe met deze ontwikkeling om te gaan. Bijvoorbeeld de gemeente Bunschoten – Spakenburg[3], of de gemeente Nieuwegein en ook in Zeist liggen er concrete plannen.

Nu stelt GS dat corona deze ontwikkeling versterkt en dat er een brede oproep is van wethouders economie aan de provincie om hier geld voor ter beschikking te stellen omdat ze zelf niet de financiën hiervoor hebben. En GS geeft gehoor aan deze oproep alleen de vraag die aan onze staten voorligt of het voorstel dat er nu ligt de juiste manier is om gemeenten te ondersteunen bij het aanpakken van deze ontwikkeling. De reactie van de fractie van JA21 is duidelijk: NEE.

Doelstelling
De doelstelling van het voorliggende statenvoorstel is:
'Het opstellen van concrete gedragen plannen met alle betrokken partijen om voor de lange termijn vitale levensvatbare winkelgebieden te creëren waarbij in kleine kernen een acceptabel voorzieningenniveau in stand blijft.'

Ten principale is dit een verantwoordelijkheid van de gemeenten om hier zorg voor te dragen. De provincie speelt hier alleen een ondersteunende, faciliterende en coördinerende rol in. Ook kan zij gemeenten ondersteunen bij de uitvoering van de plannen in het aanpassen van bestemmingsplannen, op het terrein van mobiliteit en bij het versnellen van de mogelijkheden van woningbouw.

Nu de provincie geld ter beschikking wil stellen voor het zetten van de eerste stap namelijk het opstellen van concrete plannen om de doelstelling te bereiken zou dat moeten gebeuren op de volgende manier.

Concreet strategisch plan vitaliteit winkelcentra
De 1e stap is dat er een concreet strategisch plan komt te liggen. Dit plan moet zich richten op de langere termijn hoe de gemeenten de vitaliteit van haar winkelcentra wil bewaren. En alle relevante actoren, zoals de winkeliers, omwonenden en vastgoedeigenaren, behoren een rol te spelen bij het opstellen van het plan.

Het is nadrukkelijk de bedoeling dat deze plannen zich richten op de lange termijn. Dat betekent dat het niet de doelstelling is dat de plannen zich bezighouden met praktische zaken, zoals de

[2] https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-05/retailvisie_provincie_utrecht_2018.pdf
[3] https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0313.herziening1801-0101/b_NL.IMRO.0313.herziening1801-0101_tb1.pdf

kerstverlichting, de sinterklaasintocht of de parkeertarieven. Ook zal elk plan gepaard moeten gaan met een financieringsparagraaf waarin de gemeente concreet aangeeft hoe zij verwacht deze plannen te financieren.

Coördineerde rol provincie:
De provincie moet een duidelijke coördineerde rol spelen bij het opstellen van de plannen. Dit betekent dat de provincie zoals in het huidige statenvoorstel staat opgeschreven kennis sessies voor deelnemende gemeenten kan organiseren en kan verkennen welke mogelijkheden EZK heeft om gelden ter beschikking te stellen. Daarnaast moet de provincie gemeentes aan tafel zetten die winkelcentra hebben die met elkaar concurreren op het gebied van uitstraling en bezoekers of hetzelfde verzorgingsgebied bestrijken om in gezamenlijkheid plannen op te laten stellen zodat de winkelgebieden elkaar gaan versterken i.p.v. beconcurreren.

Daarnaast moet de provincie ook pro-actief betrokken zijn bij de plannen zodat tijdens het opstellen al kan worden aangegeven of ze realistisch zijn en of wat van de provincie gevraagd gaat worden mogelijk is.

Inhuren externe deskundigheid
De provincie stelt in het huidige SV dat er nu per gemeente maximaal €80.000,- ter beschikking komt voor het opstellen van deze concrete plannen. Hierbij is geen onderscheid gemaakt naar de grootte van gemeenten. Dit betekent dat de gemeenten Utrecht, Amersfoort, Nieuwegein en Renswoude aanspraak kunnen maken op een even groot bedrag terwijl de gemeentelijke middelen hemelsbreed verschillen.

Waar het geld aan besteed wordt, is niet vastgelegd. Dit betekent dat het ook aan de eigen ambtenaren besteed kan worden. Dat zou niet moeten kunnen. Het is niet de rol van de provincie om de gemeentelijke begroting te stutten en gaten te dichten.

Daarnaast is het bedrag van een dusdanig lage omvang dat het de vraag is voor de kleinere gemeenten in de provincie of ze hier een plan mee kunnen opstellen. Voor de grote gemeenten is het de vraag wat de toegevoegde waarde is. Voor grotere gemeenten zijn de kosten voor het aanvragen hoogstwaarschijnlijker net zo hoog als de subsidie die ze ontvangen.

De verdeling die nu wordt voorgesteld, leidt tot een versnippering van provinciale gelden waardoor geen enkele gemeente voldoende middelen krijgt om echt een concreet plan op te stellen.

De middelen die de provincie ter beschikking stelt, zouden aanvullend moeten zijn op de gemeentelijke capaciteit die wordt ingezet. De subsidie mag alleen gebruikt worden om externe deskundigheid in te schakelen die niet in de gemeente aanwezig is. Deze bijdrage mag niet gebruikt worden om de eigen ambtenaren van te financieren.

Dit amendement stelt verder voor geen maximum bedrag per gemeente vast te stellen maar om een totaal bedrag ter beschikking te stellen waar gemeenten afhankelijk van de vraag uit kunnen putten. Kleinere gemeenten met minder financiële middelen en expertise zouden een groter bedrag uit deze pot kunnen verkrijgen om zo totaal plan te kunnen opstellen.

Geen corona geld
Als laatste ziet dit amendement erop toe dat de financiering van dit statenvoorstel uit het juiste potje komt. Nu wil GS dit voorstel financieren uit het corona – geld dat in bij de vast stelling van de begroting 2021 beschikbaar is gemaakt. Alleen deze corona - reserve zou gebruikt moeten worden voor de direct gedupeerden van de corona crisis.

Deze ontwikkeling waar GS nu geld voor wil vrijmaken is al tijden aan de gang zoals nadrukkelijk blijkt uit het artikel van het CBS in 2019. Corona schijnt deze ontwikkeling te versnellen maar is zeker niet de oorzaak. En het aantal winkelmeters dat leegstaat schijnt zelfs af te nemen volgens locatus [4]

Corona-geld moet besteed worden aan mensen, bedrijven, organisaties die het nu nodig hebben. Het geld moet besteed worden aan organisaties waarbij nu het water aan de lippen staat en die nu het hoofd niet boven water kunnen houden. Daarom ziet dit voorstel erop toe dat de financiering plaatsvindt uit de onderbesteding/ winst over het begrotingsjaar 2020. Elk jaar besteedt de provincie minder geld dan ze begroten. Er is structurele onderbesteding en dit is al jaren het geval. Voor de financiering van dit voorstel wordt nu al een voorschot genomen op deze onderbesteding waardoor de gelden die beschikbaar zijn voor corona onaangetast blijven.

[4] https://www.nrc.nl/nieuws/2021/02/26/de-economie-draait-slecht-maar-waarom-blijkt-dat-niet-uit-de-cijfers-a4033502